

ELIF
SHAFAK

Sfântul nebuniilor
incipiente

Traducere din limba engleză și note
de Ada Tanasă

POLIROM
2017

Cuprins

S-a apucat din nou de băut	7
O zeiță asiro-babiloniana însărcinată	26

Cioara

Litera dinăuntru bananei	43
Numele ei e Zarpandit	51
Disperare! Disperare! Disperare!	54
Vin vechi în sticle noi.....	71
Litere în delir	80

Barza

Nou-venit pe Noul Continent	91
Colegii de apartament.....	104
Alegre și agonia	120
Americanii!!!	132
Gatind întruna	142
Otrava din tortul cu ciocolată	147
Las tías.....	164
E fată!	173
„Normal” – antonimul	188
Scursurile	200
Gaura	210
Zahra și Omida Iggy.....	217
Foc fără fum.....	235
Pomana reggae	243
Iarna	251
Durere de chacră.....	273
Nevoia de liniște și limpezire	279

Privește heringul la reflux	287
Un talent latent se trezește	292
Zeița neolitică.....	300
Cupidon și mecanica cuantică	309
Tentativa de declarare a iubirii – II	316
Tentativa de declarare a iubirii – III.....	320

Păsări asemenea

Numărul zero	335
Fugi de clipă!	341
Semnificant fără semnificat.....	350
O idee despre iad	359
Conversație în așternut.....	364

Să-ți distrugi propriul penaj

Eternul furnizor de linguri	369
Cină cu porțelanuri chinezești.....	376
Greșeli gramaticale.....	379
Perfectiunea imposibilă	388
Sfatul Oracolului din Delphi.....	394
Gura flămândă din mine	412

Aruncându-i o privire fugară, învaluită în pelevina ei lungă și ceruită, trasase un cerc în jurul cazanului în clocot și apoi dispăruse pur și simplu. Nu spusese nimic, nu făcuse nimic, nu schimbase nimic; evident, nu avea un rol anume în acel scenariu. A doua zi dimineață, când cugetă la toate astea, Abed avu sentimentul straniu că visa ceva complet independent și că în clipa aia, nu știa de unde, apăruse femeia aceea, încalcând, transgresând și transmutând zona sa onirică.

Dar vinerea aceea nu era o zi în care să-și permită să piardă vremea meditănd la un vis. Abed avea alte lucruri în privința cărora să-și facă griji toată ziua, o grămadă de aranjamente de pus la punct. Într-un sfârșit, la 5:05 p.m., ieși din casă, se duse glonț la Volkswagenul soios care avea mare nevoie de o spălare, își aținti ochii asupra unei pete amorfe de pe parbriz care se dovedi a fi lipsită de importanță, se urcă în mașină, aruncă o privire neatentă afară și îngheță. Arțarul dispăruse. În locul lui se ridica o formă de lemn subredă și mohorâtă, ca o efigie lipsită de strălucire a splendorii arboricole care scântea odată acolo. Vai, se zisese cu *Jubileul cireșelor*, purpuriul acela uluitor dispăruse odată cu fiecare frunză căzută de pe ram, precum sângele îngroșat care se scurge din venele unui animal rănit ce sângerează până la moarte. Abed simți o tensiune coborând asupra lui. Porni motorul, grăbindu-se să scape cât mai repede de starea aceea. Era ciudat că îl cuprindea o tristețe atât de neașteptată chiar în ziua în care sosea Zahra.

Chiar dacă această nefericire criptică îl însoțise până la aeroport, ultase deja complet de ea în clipa în care o zări pe Zahra în mijlocul unui grup de pasageri nervoși, incapabili să mai aștepte zece minute la coadă la vamă, de parcă nu ei stătuseră nemișcați vreme de zece ore în avion și se obișnuiseră atât de mult cu asta, încât ar fi putut să

zboare la nesfârșit. Spre deosebire de ei, Zahra părea extraordinar de calmă, cu o eșarfă de un alb-gălbui pe cap și o manta lungă și lucioasă de un maro-cenușiu care fie o făceau să pară mai scundă și mai îndesată decât de obicei, fie se îngrășase și se micșorase ea între timp. Dar mirosul ei tainic, avea să se convingă imediat Abed, era același ca întotdeauna. Pe când îl îmbrățișa și plângea, îl săruta și plângea, îl îmbrățișa și îl săruta și apoi plângea, Abed savura parfumul dulceag care îl învăluia acum ca un voal vaporos de mătase și, pătrunzând adânc în acel adăpost mult iubit, simți la rândul lui că îi venea să plângă. Dar după aceea urmară forfota și înghesuiala obișnuite din aeroporturi, osteneala de-a orbita în jurul benzilor rulante pentru bagaje, recuperându-ți toate valizele în afară de una, așteptarea bagajului care lipsea, transformarea așteptării în grijă pentru valiza care întârzia să apară, îngrijorarea crescândă prin care treceai până când o zăreai stând liniștită undeva mai în spate, dată jos de mult de pe bandă de cine știe ce pasager. Apoi veni traficul. Trebuie să fi avut loc vreun accident pe undeva, o informă Abed pe Zahra, fiindcă drumul de întoarcere de la aeroport nu durase niciodată atât de mult. Nu după câte știa el.

Așadar, când Volkswagenul, inițial maro-auriu, iar acum mai puțin auriu și mai mult maroniu, parcă în cele din urmă în fața casei din Pearl Street nr. 8, trecuseră patru ore și zece minute de când Abed înghețase acolo, uitându-se cu tristețe la goliciunea arțarului sub cerul inserării. Patru ore și zece minute e mai mult decât suficient ca să apară niște schimbări semnificative. Ca să vă faceți o idee, musca efemeră, numită atât de frumos *Ephemeroptera* sau *Dolania americana*, trăiește mai puțin de cinci minute după ultima năpârlire. În această perioadă se împerechează, depune ouăle și apoi moare. Patru ore și zece minute e un timp

destul de îndelungat pe suprafața pământului, iar suprafața din jurul unei case în care se dă o petrecere nu face nici o excepție.

— Hei, Abed, iu-hu...

De îndată ce se dădură jos din mașină, Abed și Zahra mijiră ochii în direcția glasului, deslușind mai întâi conturul incetșosat al clădirii (o imagine a casei din Pearl Street nr. 8 în lumina slabă a unei jumătăți de duzini de felinare din bostani și de lumânări firave ce decorau exteriorul, dar care aruncau o umbră deasă asupra mulțimii dinăuntru) și apoi, undeva între limitele aceluși contur, silueta neclară a unei persoane ce se mișca (o fată care le făcea cu mâna și își flutura vesel brațele de la o fereastră deschisă de parcă ar fi fost cufundată în legănarea delirantă a unui dans pe care tocmai îl născocise, ținând în același timp în mână un pahar cu vin și alte două pahare în echilibru pe cap. Părea să fie Vinessa. Era fără nici o îndoială Vinessa. Dacă nu, era Vanessa).

— Cum se face că nu le scapă? exclamă admirativ Zahra apropiindu-se de fereastră deschisă.

Tocmai începuse să distingă și alte obiecte ce stăteau la fel de neclintite pe capul și pe trupul tinerei negrese care se legăna, mai întâi un ceas deșteptător, chiar lângă o scrumieră, și un robinet, și ar fi putut probabil zări și altele, dacă Abed n-ar fi apucat-o de braț, mormăind ceva, și n-ar fi condus-o aproape cu forța în jurul casei, oprindu-se doar când ajunseră la ușa din spate. Dar deja nu mai exista o ușă din spate. În schimb, dădură peste trei tipi cu mutre exasperate și o femeie a cavernelor, toți necunoscuți, toți bând bere și antrenați într-un galop verbal hotărât pentru a da de capătul unui subiect enervant, cu ramificații întortocheate și chinuitoare sau pâlăvrăgind pur și simplu în spaniolă. Nici măcar n-au încercat să se oprească sau să se întrerupă pentru o clipă, ci s-au lăsat ușor pe spate ca să le dea voie lui Abed

și Zahrei să treacă printre ei, cercetând curioși între timp costumația femeii scunde și îndesate. Abed se uită cu asprime la fiecare dintre ei, la șireturile pantofilor săi, la mânerul ușii, la existența sa umilă și efemeră în această lume palpitantă... și, lăsând toate considerațiile ontologice pe preșul de la ușă, o împinse pe Zahra în holul întunecos.

Înăuntru, încercând să fie afectuos și autoritar totodată, o apucă pe Zahra de mână, o conduse prin hol, care nu mai era un hol, ci un tunel înăbușitor de trupuri legănătoare și transpirate. Renunță curând la afecțiune și optă pentru autoritate, lăsă mâna Zahrei și o apucă de braț, strecură trupul voinic al mamei sale pe panta casei scârilor drept până la dormitorul de la etajul al treilea și închise ușa în urma lor. Odată intrat în cameră, fu nevoit să aștepte câteva minute pentru ca respirația Zahrei să revină la normal, fiecare secundă sporind conștiința vinovăției. Rușinat de nervozitatea de care dăduse dovadă, Abed încercă să-i ofere o explicație rezonabilă, dar nu reuși să spună decât:

— Toți sunt oameni de treabă, mamă!

Erau toți buni prieteni, îl zise, și se adunaseră pentru o mică sărbătoare, nu era mare lucru. Un fel de petrecere americană care avea să se termine în câteva ore.

Străduindu-se încă să-și recapete suflul, Zahra privi iscoditor în jur. Camera era plăcută și ordonată și, spre ușurarea ei, ferestrele dădeau către răsărit, ca să salute primele raze ale soarelui dimineața. Se gândea în ce parte era Quibla¹, dar când se întoarse ca să întrebe, surprinzând umbrele care jucau în ochii lui Abed, îl întrebă în schimb:

1. Cuvânt arab ce desemnează direcția spre care trebuie să se întoarcă musulmanii în timpul rugăciunii, adică direcția Kaabei, prima moschee construită de patriarhul Abraham și de fiul său Ismail, pe locul căreia a fost ridicat orașul Mecca.

— Fiule, dormi bine? Mai ai coșmaruri?

— Nu, mamă, nu-i mai... nu o mai văd, se bâlbâi Abed hotărând să păstreze ultimul coșmar pentru sine.

Una câte una, valizele fură deschise, cutiile împachetate cu grijă și pungile cu cadouri misterioase împrăstiate pretutindeni, invadând mai întâi patul, iar de acolo mutându-se în toate direcțiile pe covor. După cât se părea, Zahra nu adusese mai nimic pentru ea, tot ce cărase până acolo fiind pentru Abed.

— Ce îți mai face nasul?

— Nasul?! E o catastrofă! strigă Abed pierzându-și siguranța de sine. Nu s-a oprit din curs de când am venit aici. Mă omoară cu zile! Dar apoi o veselie aproape copilăroasă i se strecură în glas. Nasului meu nu-i place să stea departe de tine, mamă.

Zahra îl cuprinse fața între palmele ei moi și calde și apoi îi zâmbi fiului său frumos, dar întotdeauna puțin mofturos. O bunătate voluptuoasă îi învălui, până când Abed întrebă:

— Spune-mi, mamă, ce mai face Safiyya? Nu mi-a... trimis nimic? Nici măcar salutări?

Pendulând instantaneu spre capătul îndepărtat al spectrului stărilor de spirit, fața Zahrei se crispă. Rămase încremenită și tăcută o vreme, departe de Abed, însă în cele din urmă scoase un pachet, neprecupețind între timp nici un gest ca să-și arate dezaprobarea profundă. Abed se prefăcu că nu înțelege mesajul, luă pachetul și scoase un căscat prelung, singurul mod în care știa să destindă tensiunile crescânde, sau cel puțin pe a lui.

— Trebuie să-ți fie foarte foame. Mă duc jos să-ți aduc ceva de mâncare. Sunt o groază de chestii, or să-ți placă la nebunie.

Totuși, înainte să se îndrepte spre bucătărie, se opri la etajul al doilea, unde găsi baia ocupată, bătut la ușa lui Ömer, nu-i plăcură sunetele care

veneau dinăuntru, se ascunse în cămăruța de alături în care țineau toate vechiturile, se așeză pe podea cu picioarele sub el și deschise pachetul pe care i-l trimisese Safiya. Înăuntru erau o scrisoare, o fotografie cu ea și fiul surorii sale mai mari și o cutiuță decorativă parfumată. Când termină de citit scrisoarea, Abed trebui s-o ia de la capăt, nu de dragul unei lecturi mai meticuloase sau ca să citească printre rânduri de data asta, ci mai ales fiindcă o parcursese în asemenea grabă, încât nu înțelesese absolut nimic din ea.

După cea de-a doua lectură, avea nevoie de intimitate și de liniște ca să mediteze puțin, însă când coborî la parter, invitații de la petrecere îi amintiră imediat că s-ar putea să nu fie nici timpul, nici locul potrivit pentru asta. Pe când trecea prin hol, lovindu-se de tot felul de oameni îmbrăcați în tot felul de costume, disperarea trebui să-l lase – puțin tulburat, puțin obosit, dar totodată puțin curios – să descopere cine era cine sau ce la petrecerea aia.

O astfel de enigmă era o fată înaltă, voinică, îmbrăcată într-un costum de bale de un roz tipător, care avea o pernă în formă de bomboană uriașă prinsă de fund.

— Ghici ce sunt! strigă în jos spre Abed, îngustându-și ochii de nevăstuică de parcă ar fi căutat o pedeapsă potrivită în caz că dădea un răspuns greșit.

— E un fund de bomboană! trâmbiță cineva din spate, părând încântat și mulțumit că mai luminează încă un nătărău de la petrecere.

După asta, lui Abed îi pieri chef să se întrebe cine era cine sau ce. Dar îl informau oricum. Oriunde se întorcea, îl vedea întruna pe Arroz, costumat fie ca un pirat, fie ca un câine de pirat. Se uită după Piyu, dar nu reuși să-l găsească nicăieri. Spre ușurarea sa, nu erau cearsafuri umblătoare sau perne umblătoare prin preajmă. Debra Ellen Thompson